få informasjon om risikoen ved gjentatt keisersnitt. I flere kapitler er det også anbefalt å foreta amniocentese for å vurdere lungemodning hos fosteret ved ulike svangerskapsalder. Dette er en praksis som per i dag ikke er anbefalt i Norge.

I en travel klinisk hverdag kan det være en hjelp med flytdiagrammer, men en forutsetning for å kunne anvende disse er at den enkelte må ha noe innsikt, kunnskap og erfaring. En del avdelinger vil sannsynligvis ha egne metodebøker oppbygd etter noenlunde samme modell. Fordelen med denne boken er at det klart kommer frem hvilket nivå av kunnskap de enkelte anbefalingene bygger på. Fortsatt er mange anbefalte tiltak og råd innenfor fødsels-hjelpen lite forankret i dokumentert kunnskap. Boken vil ikke kunne erstatte egne norske anbefalinger eller metodebøker, men kan brukes som et supplement.

Susanne Albrechtsen
Kvinneklippen
Haukeland universitetssykehus

Sprikende og ujevn

Richard Hofrichter, Rajiv Bhatia, red.

Tackling health inequities through public health practice

Theory to action. 2. utg. 600 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2010. Pris GBP 40 ISBN 978-0-19-534314-4

Utgangspunktet er at helsearbeidere og helseadministratører opplever mange dilemmaer når de har folkehelsen som overordnet mål. Å forholde seg til spørsmål om sosial rettferdighet som undertekst til sosial fordeling av

sykdom og helse, er ifølge forfatterne noe alle innenfor et helse-system må gjøre daglig. Det er en krevende oppgave hvis man er normalt utrustet med samvittighet.

Dette er en omfattende bok med mange forfattere. Første del, hvor man trekker opp overordnet perspektiv for likhet og rettferdighet, er klart best. Særlig er diskusjonen nobelprisvinner i økonomi Amartya Sen (f. 1933) presenterer, verdifull. Som økonom og filosof legger han vekt på kapasiteten som god eller dårlig helse gir for fordeling av samfunns-goder. Det samme gjelder spørsmål om Rawls rettferdighets-filosofi anvendt på helse. Rettferdig fordeling av noe så endimensjonalt som penger, er nå en ting. Hvordan denne filosofien kan anvendes på helseulikheter, er kan

hende noe helt annet? Sykdom og helse har mange årsaker og gir seg til uttrykk på mange ulike måter. I videreføringen av disse spørsmålene peker enkelte forfattere på hvordan man kan måle ulikheter. I neste del tar forfatterne for seg rasisme, sexisme og helse. Her legger de vekt på årsaker, men teksten virker uten klar teoretisk forankring. Og i den grad den har en slik forankring, får ikke leseren hjelp til å sortere mellom konkurrerende forklaringer. Utover i boken blir dessverre stoffet kjedeligere og kjedeligere idet forfatterne tar fatt på praktiske tiltak og råd for handling. Dette virker ikke alltid kunnskapsbasert, og det hjelper lite med en serie figurer som viser til dels selvfølgeligheter.

Når det er sagt, kan en kritisk leser få med seg mange viktige detaljer og informasjon om feltet. Men hoveddelen er rettet mot amerikanske forhold som ofte er svært forskjellige på dette området fra vårt. Det er nok å nevne at mange europeiske land, inkludert Norge, for tiden fører en aktiv politikk for å motvirke helseforskjeller og at USA først nylig har vedtatt en helse-reform som omfatter hele befolkningen. Jeg tror nok at interesserte lesere finner bedre litteratur fra europeiske og norske kilder. Blant en omfattende litteratur kan jeg blant annet nevne Marmotkommisjonens rapport til Verdens helseorganisasjon om ulikheter i helse som nylig ble lansert (1).

Øyvind Næss
Epidemiologisk divisjon
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Litteratur

1. Fair Society, Healthy Lives. The Marmot Review. London, 2010. www.ucl.ac.uk/marmotreview [7.1.2011].

Det er veien som er interessant

Paul A. Dudchenko
Why people get lost

The psychology and neuroscience of spatial cognition. 299 s, ill. Oxford: Oxford University Press, 2010. Pris GBP 30 ISBN 978-0-19-921086-2

Målgruppen er spesielt interesserte forskere, nevrologer, psykiatere og psykologer. Forfatteren gir en grundig veiledning til dagens forskning i nevrobiologi av kognitive prosesser som er basis for oppfattelse av rom,

navigasjon og episodisk minne. *Why people get lost* er en liten monografi med omfattende referanseliste og detaljert innholdsindex. Forfatteren skriver i forordet at intensjonen er å formidle kunnskap som han gjerne vil finne hos fremtidige studenter i sin egen forskningsgruppe. Det er en beskjeden begrunnelse.

Paul Dudchenko er seniorforeleser ved University of Stirling i Skottland. Han har sin forskerutdanning fra to ledende laboratorier i USA. De siste ti årene har han arbeidet i Skottland, og forskningen er knyttet til Centre for Cognitive and Neural Systems ved universitetet i Edinburgh.

Det er mye interessant og viktig å finne i denne lille og kompakt skrevne boken. Som innledning og subjektiv begrunnelse for å skrive den, refererer Dudchenko til sin egen fornemmelse av å være på ville veier. Dette er gjenkjennelig for mange av oss i den moderne verden, hvor vi er objekter som daglig blir fraktet av transportverktøy over korte eller lange distanser. Siden en slik passiv transportering er nytt for fylogenetisk utviklet romsans og evnen til å navigere, kan man spørre hvordan menneskehjernen er tilpasset til den nye tilværelsen. I avslutningskapitlet *Why we get lost*, som begynner med et sitat fra Charles Darwins profetiske intuisjon, forsøker han å gi svar på den utfordrende tittelen.

Boken begynner med en historisk bakgrunn av psykologiske studier av romsans og navigering. Denne forskningen ble drevet av psykologer som eksponerte rotter for alle slags labyrinter. Den viktigste konklusjonen for moderne nevrobiologi ble formulert av den amerikanske psykologen Edward Tolman (1886–1959), som i 1948 postulerte at spatial atferd både hos rotter og mennesker er styrt av et kognitivt kart etablert i hjernen. Videre utvikling og modifikasjoner av originale «labyrintstudier» er beskrevet i et eget kapittel. I to etterfølgende kapitler omtaler forfatteren navigasjonsstudier hos mennesker og utvikling av romsans hos barn. Nesten 30 år etter at Tolman formulerte hypotesen om kognitive kart i hjernen, publiserte John O'Keefe og Lynn Nadel en monografi som foreslo at iboende egenskaper av nevroner i hippocampus, stedscellene, kan bety at denne strukturen er et sete for kognitive kart. I de tre neste kapitlene presenterer forfatteren de nyeste resultatene av forskningen på hippocampus og nærliggende strukturer hos dyr og mennesker, som i stor grad er inspirert av O'Keefe og Nadels hypotese. Dudchenko er godt kjent med norske bidrag og beskriver en viktig oppdagelse av gittercellene i entorhinal cortex, som ble gjort i Edvard og May-Britt Mosers laboratorium i Trondheim.

Det nest siste kapitlet er om Alzheimers sykdom. Forfatteren argumenterer for at en av de tidligste nevropsykologiske defektene hos pasienter med Alzheimers sykdom,